

Budování kapacit pro účinný sociální dialog v Evropské unii

Úvod

Hlavním cílem této zprávy je poskytnout informace pro diskusi ohledně toho, jak může nadace Eurofound přispět k podpoře budování kapacit sociálních partnerů pro účinný sociální dialog. Ke specifickým cílům zprávy patří představení a analýza nedostatků, potřeb a problémů v oblasti kapacit, jež byly doposud zjištěny; podpora možných řešení a předložení politických ukazatelů pro další kroky.

Zpráva byla vypracována na základě přezkumu stávající činnosti a ostatních zdrojů, který provedla nadace Eurofound. Cílem přezkumu bylo určit potřeby a iniciativy sociálních partnerů v oblasti budování kapacit ve vztahu k vnitrostátním rámcům pro nezávislé kolektivní vyjednávání, zapojení do evropského sociálního dialogu a evropského semestru, rozšíření členské základny a rozvoj služeb pro členy. V letech 2018 a 2019 určila nadace Eurofound a její zúčastněné strany potřeby a problémy v oblasti kapacit, jimiž je třeba se zabývat, a projednaly možnosti dalšího využití zjištění plynoucích z projektu k posílení budování kapacit pro sociální dialog na vnitrostátní úrovni.

Vzhledem k tomu, že tento výzkum byl dokončen před pandemií COVID-19, odkazuje zpráva stručně na změněnou situaci. Výzkum byl proveden před tím, než Spojené království vystoupilo dne 31. ledna 2020 z EU. V relevantních případech jsou zjištění uvedena pro členské státy EU a Spojené království.

Politické souvislosti

V rámci obnovení sociálního dialogu v roce 2014 tehdejší předseda Komise Jean-Claude Juncker požadoval větší důraz na budování kapacit vnitrostátních sociálních partnerů.

V roce 2015 vypracovali evropští meziodvětvoví sociální partneři společné prohlášení, jež posléze v lednu 2016 schválili. V tomto prohlášení se zdůrazňuje, že pro sociální dialog neexistuje žádný plán, nýbrž jsou v něm uvedeny hlavní zásady pro zapojení sociálních partnerů na úrovni EU a pro lepší fungování a účinnost sociálního dialogu a

budování kapacit sociálních partnerů v členských státech.

Dne 16. června 2016 přijala Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele závěry, v nichž vyzdvihla význam budování kapacit sociálních partnerů na vnitrostátní a odvětvové úrovni. Dne 27. června 2016 podepsali evropští meziodvětvoví sociální partneři, Evropská komise a nizozemské předsednictví Rady Evropské unie čtyřstranné prohlášení s názvem „Nový začátek pro sociální dialog“. V dokumentu je zdůrazněn závazek signatářů podporovat i nadále kapacity sociálních partnerů. Hlavní směr politik zaměstnanosti č. 7, který byl přijat dne 16. července 2018, poukazuje na význam smysluplného zapojení sociálních partnerů do navrhování a provádění sociální politiky a politiky zaměstnanosti, a to i prostřednictvím podpory zvyšování kapacity sociálních partnerů.

Zásada 8 evropského pilíře sociálních práv stanoví, že je nutné podporovat zvýšení kapacity sociálních partnerů posilovat sociální dialog. Ve společné zprávě o zaměstnanosti pro rok 2019, kterou Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele přijala dne 15. března 2019, Komise a Rada opakují, že by větší kapacita měla být považována za společný jmenovatel pro dobře fungující a účinné trojstranné systémy sociálního dialogu. Podle pracovního programu evropských meziodvětvových sociálních partnerů na období 2019–2021 jsou činnosti v oblasti budování kapacit i nadále prioritou. V lednu 2020 pak nová Komise, jíž předsedá Ursula von der Leyenová, zopakovala svůj záměr podporovat sociální dialog a kolektivní vyjednávání a zvýšit kapacitu sociálních partnerů na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni.

Klíčová zjištění

Na mezinárodní a evropské úrovni zpráva mapuje a určuje úspěšné příklady budování kapacit zajištěného Mezinárodní organizací práce, Mezinárodním vzdělávacím střediskem Mezinárodní organizace práce a Evropskou unií.

Na vnitrostátní úrovni mapování určuje následující problémy ve dvou zastřešujících oblastech.

Strukturální nedostatky a překážky:

- slabé postavení sociálních partnerů a nedostatečná reprezentativnost a mandát pro jednání,
- omezené odvětvové kolektivní vyjednávání a malá působnost kolektivního vyjednávání,
- omezená tripartita a rámce pro účinný sociální dialog,
- nedostatečná nezávislost sociálních partnerů a dominantní úloha státu,
- nedostatečná důvěra mezi sociálními partnery, zaměstnanci a zaměstnavateli a vládami.

Potřeby:

- legislativní reformy na podporu sociálního dialogu a kolektivního vyjednávání,
- podpůrná role státu,
- širší členská základna a větší reprezentativnost a kapacita a mandát pro jednání,
- lepší lidské zdroje a rozvoj dovedností,
- více finančních prostředků.

Politické ukazatele

Kontext, v němž se výzkum uskutečnil, změnila pandemie COVID-19, jejíž dlouhodobější důsledky nebyly v době vypracování této zprávy známy. Již bylo patrné, že sociální dialog určitým způsobem přispěl k reakci na krizi. Je však rovněž zřejmé, že krize způsobená onemocněním COVID-19 bude mít důsledky pro zdroje a nástroje, jež jsou k dispozici pro budování kapacit a sociální dialog. I přesto platí níže uvedené poznámky.

Zpráva definuje budování kapacit jako posílení dovedností, schopností a pravomocí sociálních partnerů pro účinné zapojení na různých úrovních (na úrovni EU, členského státu, regionu, odvětví, společnosti a pobočky) v těchto oblastech:

- sociální dialog,
- kolektivní vyjednávání,

- (společná) regulace pracovněprávních vztahů,
- trojstranné a dvoustranné konzultace,
- tvorba veřejných politik,
- ovlivňování tvorby veřejných politik prostřednictvím prosazování.

Sociální dialog a náležitě fungující pracovněprávní vztahy slouží obecnému zájmu a veřejná politika by je měla podporovat. K dalším stanoveným politickým ukazatelům patří:

- Je třeba podporovat snahy o odstranění strukturálních nedostatků ve vnitrostátních systémech pracovněprávních vztahů.
- Je nutné respektovat a posílit nezávislost sociálních partnerů.
- Sociální partneři by měli být podpořeni ve svém úsilí o rozšíření členské základny, zvýšení reprezentativnosti a schopnosti jednat a provádět dohody.
- Základem vnitrostátních pracovněprávních vztahů je dvoustranný sociální dialog, který by měl být podložen podpůrnými právními rámci.
- Je třeba podporovat rozvoj odborných znalostí zaměstnanců i zaměstnavatelů ve vztahu ke konkrétním dovednostem.
- Pro účinnější sociální dialog by sociální partneři měli investovat do budování nebo v případě potřeby obnovení důvěry.
- Účinnější sociální dialog posílí lepší vazby mezi unijní a vnitrostátní úrovní pracovněprávních vztahů, včetně lepšího provádění samostatných evropských dohod.
- Mělo by se uskutečnit více informačních kampaní o sociálním dialogu a jeho potenciálu, pokud jde o zlepšení pracovních podmínek a konkurenceschopnosti.
- Nadace Eurofound by mohla blíže posoudit a případně vyvinout zvláštní nástroje k usnadnění vzájemného učení určené pro evropské sociální partnery.

Další informace

Zprávu *Capacity building for effective social dialogue in the European Union* (Budování kapacit pro účinný sociální dialog v Evropské unii) naleznete na adrese <http://eurofound.link/ef20002>

Vedoucí výzkumu: Christian Welz

information@eurofound.europa.eu